

Finansdepartementet
Skatte- och tullavdelningen
103 33 Stockholm

Er referens/dnr: Fi2023/03321

Stockholm, 2024-04-16

Remissyttrande

Remiss av SOU 2023:100 Framtidens dataskydd – vid Skatteverket, Tullverket och Kronofogden

Näringslivets Skattedelegation (NSD) lämnar följande synpunkter på betänkandet

I remissvaret kommenterar NSD i princip endast avsnittet som avser dataanalyser och urval.

NSD ser ett stort behov av åtgärder för att motverka den ökande brottsligheten som får stora samhällsekonomiska konsekvenser, drabbar enskilda individer och företag, belastar våra gemensamma medel och i slutändan hotar tilliten till samhällsgemenskapen i stort. För företagen får den ökande brottsligheten långtgående följder. Enligt en rapport som publicerats av Svenskt Näringsliv uppgick den totala kostnaden för brottslighet mot svenska företag under det senaste året till 98 miljarder kronor. Av tillfrågade företag uppgav 49 % att det utsatts för brott vid ett eller flera tillfällen.¹ Seriösa företag drabbas dessutom när de riskerar att slås ut av oseriösa eller rent kriminella konkurrenter.

Arbetet med brottsprevention och brottsbekämpning är därmed en mycket central fråga för NSD. Proportionerliga, riskbaserade åtgärder och riktade myndighetskontroller bör prioriteras i det brottsförebyggande arbetet. Åtgärder som försämrar företagandets förutsättningar och drabbar den stora majoriteten hederliga företag genom ökad administrativ börda bör undvikas. Att myndigheter har möjlighet att använda dataanalyser och urval som verktyg för en effektivare kontrollverksamhet är därför viktigt. Att myndigheterna får behandla personuppgifter för att använda dataanalyser och urval även när det saknas koppling till ett visst ärende synes vara en rimlig åtgärd och att man i allt större utsträckning tillåts använda sig av framsteg i den tekniska utvecklingen, såsom olika AI-modeller, är enligt NSD en nödvändig utveckling. Detta bör borge för en mer effektiv och välriktad kontrollverksamhet.

¹ Svenskt Näringsliv, Brottslighetens kostnader 2023.

NSD

NÄRINGS- LIVETS SKATTE- DELEGATION

Med detta sagt måste dock den personliga integriteten och andra grundläggande rättigheter värnas i en förändrad kontrollverksamhet där dataanalyser och urval bygger på AI-modeller och en allt större informationsmängd hos myndigheterna. NSD instämmer i den problembeskrivning som finns i betänkandet om exempelvis the black box samt risken för felaktiga och diskriminerande AI-modeller.

NSD ställer sig därför positiv till att det införs särskilda skyddsåtgärder, såsom ett dokumentationskrav där bland annat avvägningen mellan det avsedda resultatet med åtgärden och intrånget i den personliga integriteten ska framgå. Även om Skatteverket åläggs ett personuppgiftsansvar (och där Integritetsskyddsmyndigheten är tillsynsmyndighet), saknar NSD en djupare analys om hur dokumentationskravet ska övervakas samt om en korrekt avvägning har gjorts. I den fortsatta beredningen av lagförslaget bör denna fråga belysas ytterligare utifrån varje myndighets särskilda verksamhet.

Med hänsyn till den väldigt stora mängden uppgifter som främst Skatteverket har tillgång till är utvärderingen och övervakningen av AI-användningen inom myndigheten mycket central för att säkerställa skyddet för den personliga integriteten och grundläggande principer om rättssäkerhet. NSD kan konstatera att utvecklingen på åtminstone skattesidan, går mot insamlade av massinformation, oavsett om denna information har direkt samband med beskattningen eller inte. Det kan enligt NSD ifrågasättas om Skatteverket ska fritt få använda sådan överinformation i exempelvis AI-modeller.

Mot bakgrund av ovan anförda avstyrker NSD förslaget om att det inte ska införa särskilda bestämmelser som begränsar Skatteverkets möjligheter att behandla uppgifter som lämnas från betaltjänstleverantörer. En stor mängd av den information som lämnas av betaltjänstleverantörerna kommer inte på något sätt vara kopplade till det bakomliggande syftet med regelsystemet, dvs beivra momsundandragande inom den internationella e-handeln. NSD anser att den bedömning som gjorts i SOU 2022:25 alltså är giltig.

Med hänsyn till den tekniska utvecklingen samt det faktum att myndigheter i framtiden kommer att ha allt större möjligheter att utbyta uppgifter och information med varandra tillsammans med tendensen att myndigheterna i större utsträckning inhämtar massinformation måste frågan om s.k. "fishing expeditions" adresseras. Det bör noteras att det i lagstiftningsärenden från EU markerats att det inte står medlemsstaterna fritt att genomföra "fishing expeditions" eller begära upplysningar som sannolikt inte är relevanta för ett skatteärende avseende en viss bestämd skattskyldig.² Denna analys saknas i betänkandet vilket NSD anser vara en brist i beredningen.

I betänkandet föreslås att den nya lagstiftningen inte kommer omfatta uppgiftsbehandling av juridiska personer eller avlidna. Ett bärande skäl för detta synes vara att uppgifter om dessa personer inte utgör personuppgifter i dataskyddsförordningen. Trots detta anser NSD att man bör överväga om inte uppgifter avseende juridiska personer och avlidna åtminstone ska omfattas av den lagstiftning som avser Skatteverkets verksamhet. Skatteverket är en av de myndigheter i Sverige som har den absolut största mängd information om såväl fysiska som juridiska personer. Många gånger är det därtill fråga om känslig ekonomisk information om exempelvis företag och deras verksamhet. Redan detta faktum är enligt NSD ett skäl för att information ska skyddas i den föreslagna lagstiftningen. Även juridiska personer har ett

² Prop 2012/13:4 s 32.

NSD
NÄRINGSLIVETS
SKATTE-
DELEGATION

berättigat intresse av att grundläggande rättsprinciper följs vid behandling och granskning av Skatteverket. Den problematik som beskrivs i betänkandet gällande urval och dataanalyser med hjälp av AI gäller i högsta grad även juridiska personer. NSD anser mot denna bakgrund att förslaget bör justeras så att de skyddsåtgärder som föreslås vid dataanalyser och urval även ska omfatta juridiska personer och avlidna.

NÄRINGSLIVETS SKATTEDELEGATION

Johan Fall

Katarina Bartels